

Важливо відзначити ще одну властивість сенсу, про який писав Л. С. Виготський – це зв'язок змісту з усім словом в цілому, але не з кожним звуком, точно так само як сенс фрази пов'язаний зі всією фразою в цілому, а не з окремими її словами.

Сенс слова залежить від усієї сукупності знань людини, її життєвого та емоційного досвіду, його особистісних якостей. Тому сенс слова більш рухливий, ніж значення, динамічний і, по суті справи, невичерпний. Проте передумовою взаєморозуміння людей є значення слова, оскільки воно є узагальненим відображенням предметного об'єктивного змісту явищ, воно фіксується в системі мови і завдяки цьому здобуває стійкість.

Результати досліджень Н. С. Жукової, Р. Є. Левіної, О. М. Мастюкової, Є. Ф. Соботович, В. В. Тарасун, Т. Б. Філічевої, М. К. Шеремет та ін., присвячені проблемам затримки мовленнєвого розвитку та загальному недорозвиненню мовлення в дітей дошкільного віку, свідчать про те, що діти раннього віку із порушеннями мовлення зі значними труднощами оволодівають мовленнєвою діяльністю у процесі засвоєння рідної мови.

Але на сьогодні практичному логопеду найдоступнішим і практично значущим є психолінгвістичний напрям досліджень. Важливо розуміти стан мовних процесів та їх формування у дітей з недорозвиненням мовлення, порівняно з мовленнєвою нормою. У контексті цієї парадигми отримано багато наукової інформації про становище основних мовних засобів, особливості фонологічних, лексичних і граматичних операцій при недорозвиненні мови і мовлення.

Список використаних джерел:

1. Логопедія під ред. Волкової Л. С. М. – Владос, – 1999.
2. Соботович Є. Ф. Структура мовленнєвої діяльності і механізми її формування. – К. : ІЗМН, 1997. – 44 с.

Маріна Єщенко

Науковий керівник: к. і. н, доц. Скус О. В.

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ У ПОЛІТИЦІ П. А. СТОЛИПНА

Національне питання є одним із найбільш важливих і складних у суспільстві, особливо в країнах із багатонаціональним складом населення. Російська імперія була саме такою країною. На початку ХХ ст. більшу частину її населення становили неросійські народи, в тому числі й український, тому національне питання виступало одним з основних факторів суспільно-політичних протиріч всередині країни.

Національна політика стала вагомим складовою діяльності міністра

внутрішніх справ та голови Ради міністрів П. А. Столипіна, який вважав національне питання для Росії питанням державної ваги. Саме П. А. Столипіну, який, залишаючись росіянином за національністю і за духом, допускав перевагу російської нації над українською, довелося вирішувати українське питання.

Метою статті є аналіз національної політики П. А. Столипіна щодо України, розкриття механізму розробки та формування урядових підходів до розв'язання українського питання, вплив столипінських реформ 1906–1911 рр. на економічне, політичне, соціальне й культурне життя населення українських губерній Російської імперії.

Прихід П. А. Столипіна на посаду голови Ради Міністрів і міністра внутрішніх справ став важливою подією в Росії. Він був великим противником ліберального і соціалістичного рухів і тому планував змінити Російську імперію за допомогою соціальних реформ та посилення політики русифікації неросійських народів, у тому числі і в Україні.

Українці завжди знаходились у виключному становищі в Росії, а саме їх існування як народу владою заперечувалось. Проте, саме з початком прем'єрства П. А. Столипіна великодержавний тиск в українському питанні значно посилювався. Так, влітку 1906 р. в Києві було закрито україномовну газету «Громадська Думка» та заарештовано деяких співробітників її редакції, але вже восени вона відродилася під назвою «Рада». Наприкінці того ж року обшуки та арешти відбулися в одеській, а у середині 1907 р. – у кам'янець-подільській «Просвітах». Остання до того ж змушена була на півроку припинити свою діяльність [2, с. 274].

Крім того, завдяки старанням прем'єра П. А. Столипіна у стані посиленого контролю тривалий час перебували Катеринославська, Полтавська, Таврійська, Харківська, Чернігівська та Херсонська губернії, а також міста Київ, Катеринослав, Кременчук, Суми, Феодосія, Ялта, Херсон, Керч, Павлоград, Новомосковськ, Олександрівськ, Єлисаветград, Бахмут, Маріуполь та Слово'яносербськ із повітами. Крім того, у межах Південно-Західного краю, Мало- та Новоросії вже з осені 1906 р. запроваджувалися військово-польові суди [4, с. 83]. Це дозволило врешті-решт приборкати численні селянські виступи, упоратися з 504 робітничими страйками, в яких брало участь близько 80 тис. осіб, а також солдатськими заколотами в Києві, Харкові, Одесі, Полтаві, Херсоні [5, с.3].

Якщо в 1906 р. Міністерство освіти погодилось на використання української мови в якості допоміжної, то в 1907 р. згода була взята назад, а 1908 р. уряд відхилив законопроект, запропонований рядом членів Думи про початкове навчання українців рідною мовою [1, с. 152].

У 1910 р. був виданий так званий столипінський циркуляр, у якому вперше українців було визнано не відгалуженням єдиного «руського народу», а окремою нацією, такою ж як поляки, литовці чи євреї. В результаті росіяни опинилися у становищі, коли, залишаючись

найчисленнішою нацією в країні, вони все ж таки ставали меншістю порівняно з усіма «іногородцями». Таке «передчасне» визнання українців окремою нацією несло у собі значно більше шкоди, ніж користі, притому як для останніх, так і для самих росіян, бо провокувало загрозу міжнаціонального конфлікту [2, с. 278]. Нарада 1911 р. спеціально робила наголос на тому, що оскільки малоросів не можна зараховувати до іногородців, їх навчання «повинно вестись російською мовою». В багатьох містах були закриті товариства «Просвіта», які виникли в період революції, переслідувався український друк [5, с. 3].

Варто відзначити, що особливістю українського питання було те, що проти розвитку української культури виступала і частина ліберального табору. Так П. Б. Струве вважав, що українська культура може бути лише «обласною» по відношенню до російської і «створення середньої та вищої школи малоросійською мовою було б нічим не виправданою витратою психологічних сил населення» [1, с. 153].

Останні дні життя П.А.Столипіна були пов'язані з Україною. На нього вже було скоєно до 18 замахів, фатальною, однак, виявилася рана, завдана прем'єрові терористом Дмитром Григоровичем (Мордко Гершкович) Богровим 1 вересня 1911 р. під час вистави в Київському оперному театрі [3, с. 23].

У вересні 1911 р. на сторінках газети «Рада» був опублікований некролог на смерть П. А. Столипіна, у якому знайшла відображення позиція національно-свідомих українців, у яких події початку 1910 р. викликали велике розчарування. В ньому зокрема зазначалося: «Висловлюючи свій жаль з приводу терористичного акту, жертвою якого став прем'єр, українство не може разом з тим не висловити жалю і з приводу того, що покійний прем'єр несвідомо немало прислужився до гальмування цілком культурно-національного руху одної з галузок руського народу – народу українського, що, як свідчить історія, брав і хоче надалі брати участь в загальнодержавному житті Росії в напрямі до спільного блага всіх народів, які живуть під крилом двоголового орла на її просторі. Не знаючи сам українства, покійний прем'єр у своїх відносинах до нього керувався тими поглядами, які вже склалися по цьому питанню в бюрократичних сферах і які зовсім не відповідають справжньому становищу речей... За прем'єрства Столипіна видано в 1910 р. відомий циркуляр, що ним український просвітньо-культурний рух визнавався на підставі хибних засад небезпечним для держави.... Український національно-культурний рух визнавався урядом Столипіна як «інтрига сепаратистів»..., і вже як наслідок цього було проведено чимало конфіскацій, заборон тощо» [2, с. 279].

У цілому репресивну політику уряду Столипіна можна узагальнити основними положеннями:

1. «Українофільство» кваліфікувалося як «австрійська інтрига», що загрожує національній безпеці Російської імперії.

2. Заборонялося викладання українською мовою у школах, скасовувався циркуляр міністра народної освіти від 1906 р., за яким учителям дозволялося «використовувати малоросійську мову для роз'яснення того, що учні не розуміють», обмежувалися розмови вчителів з учнями українською мовою навіть у позаурочний час, не дозволялося співати українських пісень, декламувати українські вірші.

3. Закрилися Київська, Одеська, Чернігівська, Полтавська, Ніжинська та інші регіональні «Просвіти».

4. Обмежувався продаж українських книжок та передплата газет національною мовою.

5. Заохочувалася діяльність так званих «богданівців», тобто прихильників курсу Богдана Хмельницького на об'єднання Росії й України.

6. Набував чинності циркуляр від 20 січня 1910 р. про заборону реєструвати будь-які інородницькі товариства та клуби, в окремій інструкції пояснювалося, що це обмеження стосується перш за все українських організацій.

7. Заборонялося вживання у пресі слів «Україна» та «український народ» тощо [4, с. 85].

Отже, відносно України, як і інших народів, які мешкали на території Росії, політика Столипіна на початку ХХ ст. була антинародною та репресивною. Вона проявлялась насамперед у тому, що українська мова піддавалася нечуваним, навіть за часів Валуєвського циркуляру, переслідуванням. Проявом такої політики стало масове закриття культурних закладів та заборона видання газет українською мовою. Як наслідок, великодержавний шовінізм в Російській імперії став остаточною державною політикою.

Список використаних джерел:

1. Аврех А. Я. П. А. Столыпин и судьбы реформ в России / А. Я. Аврех. – М. : Политиздат, 1991. – 286 с.
2. Дякин В. С. Национальный вопрос во внутренней политике царизма (XIX – начало XX вв.) / В. С. Дякин. – СПб.: «ЛИСС», 1998. – 1000 с.
3. Зеньковский А. В. Правда о Столыпине / А. В. Зеньковский. – Нью-Йорк: Всеславянское изд-во, 1956. – 304 с.
4. Машкін О. М. П. А. Столипін та Україна / О. М. Машкін // Український історичний журнал. – 2012. – № 2. – С. 73–97
5. Щербак Н. О. Дискусії про шляхи розв'язання національного питання в Російській імперії на початку ХХ ст. / Н. О. Щербак // Історія України. – 2002. – № 16. – С. 1–4.